НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»

ІНСТРУМЕНТИ ЗБАЛАНСУВАННЯ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА ПРАЦЮ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Науково-аналітична записка

Львів 2024

На основі даних соціологічного дослідження (шляхом опитування роботодавців у Львівській області) щодо кількісно-якісних характеристик попиту і пропозиції на працю випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗПТО) ідентифіковано потреби роботодавців у кваліфікованих робітничих кадрах – випускниках ЗПТО, узагальнено досвід працевлаштування та аспекти задоволеності роботодавців професійно-кваліфікаційними характеристиками випускників ЗПТО, виявлено проблеми і перешкоди співпраці роботодавців зі закладами ЗПТО.

Обґрунтовано інструменти збалансування попиту та пропозиції на працю випускників ЗПТО, що стосуються підвищення якості освітніх послуг ЗПТО, розвитку дуальної та інших форм практичної підготовки фахівців, удосконалення співробітництва роботодавців та ЗПТО у цій сфері.

Соціологічне дослідження було пілотним та проводилося у Львівській області. Однак, його результати та напрацьовані рекомендації є актуальними для інших областей Карпатського регіону України.

Науково-аналітичну записку підготували: д.е.н., проф. Васильців Т.Г., д.е.н., с.д. Мульска О.П., к.е.н. Бараняк І. Є., Пикус І.О. (відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів).

Стан і детермінанти проблеми

Ринки праці областей Карпатського регіону України ще на довоєнному етапі характеризувалися дисбалансами і диспропорціями, обумовленими масштабними зовнішніми і внутрішніми міграціями населення, поглибленням проблем депопуляції, розвитком галузево-структурних дисбалансів та посиленням кадрових проблем на локальних ринках праці. ***Новітніми викликами на ринку праці*** регіону, які актуалізувалися в умовах повномасштабної війни, стали: ***посилення дисбалансів*** у частині ***невідповідності обсягів і професійних та галузево-структурних характеристик*** попиту і пропозиції, ***зовнішня міграція висококваліфікованих фахівців, зростання потреби в робітничих кадрах***, важливих у час війни та для повоєнного відновлення, що трансформує професійну структуру регіонального ринку праці.

Професійно-технічна освіта в значній мірі покликана згладжувати відповідні дисбаланси і забезпечувати ринок праці фахівцями робітничих професій. Однак, на сьогодні дія цього інституту недостатня, що проявляється у значних ***невідповідностях пропозиції кадрів робітничих професій – випускників ЗПТО реальним*** (як за обсягами, так і за професійно-кваліфікаційними характеристиками) ***потребам бізнесу***, поглибленні дисбалансів між вимогами ринку праці, нових, сучасних робітничих робочих місць та тими знаннями і компетентностями, які отримують випускники ЗПТО, відтак, зниженні попиту на навчання у ЗПТО. Також практично ***відсутні якісні практики інституційної співпраці бізнесу, роботодавців і закладів освіти***, зокрема в частині спільного вирішення питань покращення навчального процесу, розвитку та модернізації матеріально-технічної бази, активізації практики дуальної освіти, забезпечення випускників повною зайнятістю і робочими місцями.

Така ситуація призводить до ***посилення структурних дисбалансів на ринку праці*** Карпатського регіону України, особливо у частині невідповідності попиту та пропозиції на робітничі професії.

Характеристика проблеми

За результатами соціологічного дослідження[1] щодо виявлення дисбалансів, а також перешкод і можливостей реалізації потенціалу інституційного партнерства роботодавців і ЗПТО визначено такі ***проблемні аспекти збалансування попиту і пропозиції на ринку праці фахівців робітничих професій***:

[1] Опитування проводилося у листопаді 2023 р. у Львівській області. Охоплено 103 респонденти (суб'єкти господарювання). Анкета розповсюджувалася серед роботодавців Львівської області зі використанням Google Forms. В опитуванні взяли участь виключно керівники суб'єктів господарювання і провідні фахівці, які мають відношення до виробничого (технологічного) процесу тощо, а, відтак, добре обізнані з потребами і специфікою залучення й праці робітничих кадрів, а також фахівці HR-служб підприємств.

- ***збільшення дефіциту робітничих кадрів у регіоні,*** особливо слюсарів, будівельників, токарів, електриків, операторів виробничих ліній та ін., зокрема таких галузей економіки, як водопостачання; каналізування, поводження з відходами; сільське, лісове та рибне господарство; добувна та переробна промисловість, сфера обслуговування; ***посилення кон'юнктурних і професійно-фахових диспропорцій на ринку праці робітничих професій в умовах війни***. Затребуваними є професії, які не потребують вищої освіти. Тригерами посилення структурних диспропорцій, у т. ч. нестачі кваліфікованих робітників, є вимушена міграція, непопулярність робітничих професій, відсутність ефективної співпраці сфери освіти та бізнесу тощо. Потреба у фахівцях робітничих професій значно перевищує попит на ринку праці на спеціальності, які здобувають випускники ЗПТО.

При тому, ***підприємства, відчуваючи суттєвий дефіцит робітничих кадрів, готові вирішувати проблему, працевлаштовуючи випускників ЗПТО*** (додаток А).

Довідково. *За результатами дослідження виявлено, що 37,0 % підприємств у регіоні відчувають суттєвий дефіцит робітничих кадрів, зокрема в період війни; 17,6 % опитаних зазначили, що їх бізнес в повній мірі укомплектований кадрами робітничих професій і ще 30,6 %, що частково (в залежності від сезонності виробництва). Практично у всіх галузях реального сектора регіональної економіки частка підприємств, які відчувають суттєвий дефіцит робітничих кадрів, не є меншою за 25-30 %.*

Виявлений високий рівень часткової (сезонність виробництва і т. п.) залежності у кадрах робітничих професій підприємств таких видів економічної діяльності, як переробна промисловість (43,5 %), будівництво (29,4 %), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (23,1 %), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (25,0 %).

Відповідаючи на запитання «Чи Ваше підприємство має наміри і готовність активно працевлаштовувати випускників ЗПТО?» 34,3 % опитаних роботодавців дали однозначно ствердну відповідь, 33,2 % готові працевлаштувати за умови, що випускник ЗПТО пройде донавчання безпосередньо на підприємстві задля отримання спеціальних навиків роботи. Ситуація щодо нестачі робітничих кадрів для окремих респондентів є настільки критичною, що 22,2 % роботодавців готові працевлаштувати учня одразу після проходження виробничої практики на підприємстві. Примітно, що менше 2 % не готові брати на роботу випускників ЗПТО, а 8,4 % надають перевагу фахівцям з досвідом роботи.

Найбільша частка підприємств будівельної сфери (19,4 %) і переробної промисловості (16,7 %) готові активно працевлаштовувати випускників ЗПТО. Суб'єкти господарювання у добувній промисловості, сфері надання соціальної допомоги віддають перевагу фахівцям з досвідом роботи, тому не готові працевлаштовувати випускників ЗПТО без попередньої підготовки;

- ***недостатність фахової, зокрема практичної, підготовки випускників***

ЗПТО, що вимагає від підприємств створення умов для додаткового навчання безпосередньо на робочому місці або надання переваги фахівцям з досвідом роботи.

Довідково. *Представники суб'єктів господарювання більшості видів економічної діяльності вказали на те, що фахівці-випускники ЗПТО, яких вони працевлаштовували, були середнього рівня підготовки. Зокрема, у сфері водопостачання; каналізування, поводження з відходами цей варіант відповіді склав 100 %, тоді як для інших видів економічної діяльності – від 40 % до 67 %. При тому, значна частина опитаних (варіанти відповіді набрали від 23 % до 50 %), особливо представників промисловості, будівництва, торгівлі, транспорту і зв'язку, вказали на те, що підготовка фахівців-випускників ЗПТО перебуває на достатньому рівні, однак вони проходили додаткове стажування вже безпосередньо на підприємстві;*

- низький рівень співпраці ЗПТО з суб'єктами бізнесу, який у більшій мірі має суто *формальний характер*, що впливає на міру укомплектованості підприємств робітничими кадрами ***на тлі високої потреби налагодження співпраці бізнесу та ЗПТО щодо узгодження обсягів і структури професій, конкретних професійно-кваліфікаційних характеристик (навичок)*** випускників.

Довідково. *Понад 58 % опитаних роботодавців відзначили, що не мають досвіду співпраці зі ЗПТО, а 16,7 % вказали на договірні відносини зі ЗПТО лише у формальній формі. Чверть опитаних роботодавців Львівської області підтвердили про співпрацюю їхніх підприємств із ЗПТО у формі проходження практики випускниками та працевлаштування випускників. Примітно, що найбільш поширеною формою співпраці підприємств зі ЗПТО щодо підготовки кадрів є проходження виробничої практики (33,3 %) (додаток Б). Лише 5 % підприємств Львівської області здійснює замовлення на підготовку фахівців і по 4,6 % – є стейкхолдерами ЗПТО або членом Наглядової ради закладу, беруть участь в обговоренні навчальних програм, забезпечують розвиток матеріально-технічної бази ЗПТО, здійснюють інвестиції в основні засоби ЗПТО;*

- невирішеність проблем належної імплементації дуальної форми освіти через відсутність повної, у т. ч. цифрової, комунікації, відповідно, координації діяльності, між ЗПТО та бізнесом у цих питаннях, а також неготовність бізнесу витрачати на це час і ресурси.

Довідково*. Одним з найбільш поширених напрямів розвитку державно-приватного партнерства (співпраці) щодо розвитку і підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти в регіоні виявилося поширення дуальної форми навчання (на такий варіант вказали 41,7 % опитаних представників бізнесу) (додаток В, рис. В.1). Як альтернатива це може бути залучення до роботи у ЗПТО професіоналів – практиків (58,3 %) або, навпаки, участь бізнесу у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників ЗПТО, їх стажування на підприємствах у межах професійної діяльності (36,1 %).*

Встановлено, що основними перешкодами поширення дуальної освіти у

регіоні, на думку представників бізнесу, є: неготовність бізнесу витрачати час і ресурси (такою вбачають ключову перешкоду 47,2 % респондентів), відсутність належної координації та комунікації в межах започаткування й розвитку співпраці між ЗПТО та бізнесом (41,7 %), небажання бізнесу вникати у питання, пов'язані з навчальним процесом (37,0 %), відсутність стимулів (матеріальних і репутаційних) для бізнесу з боку влади (38,9 %), низька професійна підготовка учнів і неготовність бізнесу розглядати їх як трудовий ресурс (38,9 %) (додаток В, рис. В.2).

Повні результати соціологічного опитування роботодавців у Львівській області наведено у додатку Г.

Інструменти збалансування попиту та пропозиції на працю випускників ЗПТО, розвитку співпраці бізнесу та ЗПТО

З метою збалансування попиту та пропозиції на працю випускників ЗПТО, зокрема за рахунок модернізації співпраці бізнесу та ЗПТО, необхідно реалізувати такі **інструменти**:

✓ ***розвиток партнерства з бізнесом, залучення роботодавців до процесу навчання***, встановлення ефективного діалогу зі ЗПТО; ***створення належних умов для практичного навчання, забезпечення робочих місць та лабораторій сучасним обладнанням і технологіями***.

Подальший розвиток співпраці бізнесу та ЗПТО задля підвищення рівня якості підготовки висококваліфікованих фахівців робітничих професій тісно корелює з впровадженням різних форм колективно-договірної інституційної співпраці всіх суб'єктів, зацікавлених у цьому.

Провідною з них є ***дуальна освіта***, що дозволяє залучати до спільної діяльності представників органів місцевого самоврядування території, на якій розташований заклад освіти, роботодавців, представників сфери освіти, профспілкових організацій (галузевих чи обласних), громадськості, випускників. Розвиток цієї форми інституційної співпраці бізнесу та ЗПТО сприятиме вирішенню стратегічних завдань системи професійно-технічної освіти, ефективній взаємодії закладів освіти з органами влади на різних рівнях, стейкхолдерами (роботодавцями, науковою громадськістю, громадськими організаціями, іншими юридичними та фізичними особами).

Ці та інші функції можуть реалізуватися й на засадах такого інституту, як ***Наглядові ради при ЗПТО***. Повноцінна інституціалізація цього інституту потребує удосконалення низки засад базисного положення про створення і функціонування Наглядових рад при ЗПТО:

- по-перше, розширення переліку завдань наглядових рад, зокрема включення до них наступних пунктів: налагодження соціального партнерства між закладами освіти, роботодавцями, органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та громадськістю; реалізація перспективного плану та інших програмних документів розвитку закладу освіти та співпраці з роботодавцями; удосконалення та підвищення ефективності освітнього процесу; забезпечення

зайнятості випускників закладу освіти; підвищення іміджу закладу освіти на ринку освітніх послуг регіону; розробка та апробація механізму взаємодії закладу освіти з підприємствами-роботодавцями; участь в оцінюванні якості підготовки фахівців; системний моніторинг працевлаштування випускників ЗПТО, забезпечення робочих місць для випускників, які навчалися за регіональним замовленням; організація на базі підприємств-роботодавців підвищення кваліфікації і стажувань науково-педагогічних працівників закладу освіти;

- по-друге, доповнення прав наглядових рад, зокрема в частині участі їх представників у роботі громадської ради при департаментах освіти і науки обласних державних адміністрацій, організації при закладі освіти інформаційно-технологічного та креативного простору, розвитку співпраці закладу освіти та стейкхолдерів освітніх програм, проведення моніторингу працевлаштування випускників і формування відповідних баз даних, створення робочих місць для випускників закладу освіти, які навчалися за регіональним замовленням, здійснення моніторингу фінансово-економічної діяльності закладу освіти;
- по-третє, розширення складу (до представників органу місцевого самоврядування території, на якій розташований заклад освіти, роботодавців та сфери освіти) можливих учасників наглядової ради представниками профспілкових організацій (галузевих чи обласних), громадськості, випускниками закладу освіти, що є відомими та визнаними фахівцями у відповідній галузі діяльності.

Створення і ефективна діяльність Наглядових рад при ЗПТО у регіоні дозволить посилити контроль якості освіти та тенденцій розвитку ЗПТО. Однак, наявні можливості та переваги розвитку ***інших форм та елементів колективно-договірного підходу*** до управління закладами та взагалі системою професійно-технічної освіти регіону. Йдеться про імплементацію кращих практик зарубіжного досвіду в цій сфері, які стосуються громадських формувань, соціально-трудового та освітнього партнерства, залучення асоціацій роботодавців, використання інституту кваліфікацій, створення агентств координації і взаємодії, галузево-професійних експертних комісій, рад з розвитку кваліфікації та професійних навичок та ін.

Ефективність колективно-договірної співпраці залежить від результативності об'єднання інтелектуального потенціалу, залучення фінансових і матеріально-технічних ресурсів, відповідного контролю органами місцевого самоврядування за діяльністю закладу освіти.

Метою реалізації інструментів колективно-договірної співпраці бізнесу та ЗПТО має стати забезпечення належного внеску бізнесу та інших стейкхолдерів (профспілки, громадськість) у модернізацію матеріально-технічної та техніко-технологічної бази, удосконалення систем навчання, підготовки кадрів, посилення внеску системи професійно-технічної освіти у розвиток регіональних соціо-економічних систем, забезпечення високого рівня її конкурентоспроможності;

- ✓ ***запровадження моніторингу якості професійно-технічної освіти***.

Для запровадження інституту моніторингу необхідно:

- узгодити навчальні програми із потребами ринку праці та ефективності працевлаштування випускників;

- розробити та імплементувати у практику систему регіональну систему «*Quality-Result*» (як аналог національного моніторингу) на основі співпраці з веб-порталом «Україна. ІСУО (інформаційна система управління освітою)».

Реалізація цього інструменту сприятиме забезпеченню ***цифровізації*** системи управління освітою у проекції ***підвищення якості професійно-технічної освіти та відстеження потреб ринку праці у фахівцях робітничих професій***;

✓ ***формування регіональних замовлень на підготовку фахівців у ЗПТО*** на основі результатів досліджень стану та тенденцій розвитку ринку праці, структурних показників сфери зайнятості.

Імплементація цього інструменту потребує розробки відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення аналізування потреб ринку праці (регіонального, локального, галузевого, професійного) у проекції пропозиції робочої сили, яку забезпечує система вищої та професійно-технічної освіти. Засобами реалізації цього інструменту слугують:

- вдосконалення системи моніторингу працевлаштування випускників ЗПТО;
- створення інтегрованої інформаційно-аналітичної бази даних Державної служби зайнятості України та ЗПТО;
- розробка інформаційно-аналітичного забезпечення аналізування потреб ринку праці у проекції пропозиції робочої сили, яку забезпечує система професійно-технічної освіти;

✓ ***розвиток ЗПТО на засадах державно-громадського партнерства***, участь місцевих закладів освіти у глобальному партнерстві кваліфікацій, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів для забезпечення розвитку професійно-технічної освіти.

ДОДАТОК А

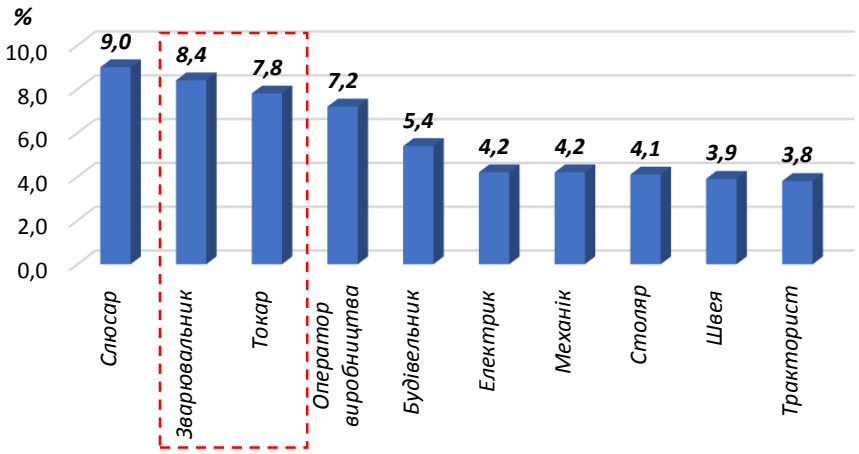

Рис. А.1. Топ-10 найбільш затребуваних робітничих професій, %

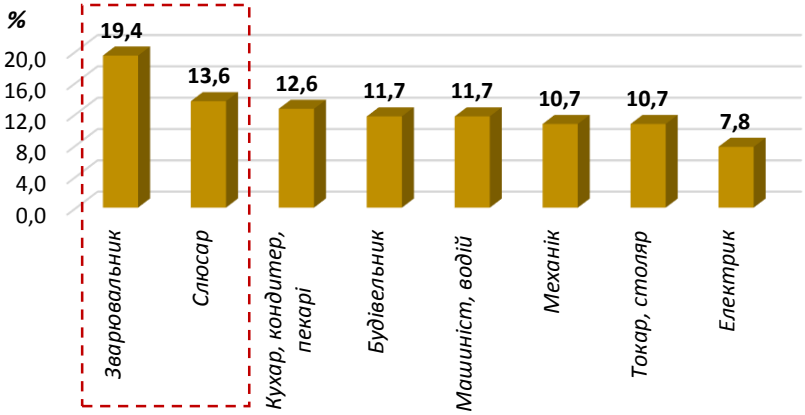

Рис. А.2. «Фахівців-випускників ЗПТО яких професій Ви плануєте працевлаштувати у найближчій перспективі?», %

ДОДАТОК Б

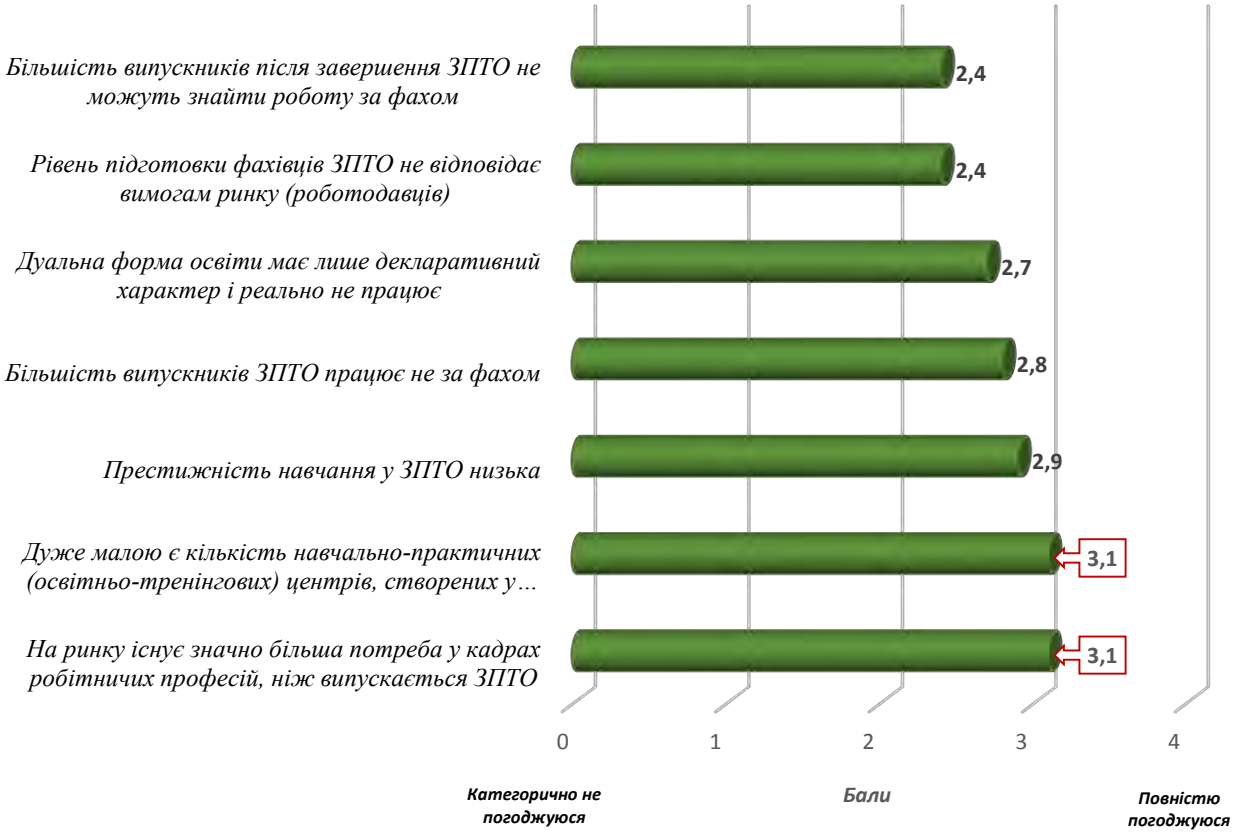

Рис. Б.1. Оцінки роботодавців щодо дисбалансів на ринку праці: фокус робітничих професій, бали (де 0 – категорично не погоджуюся, 2 – частково погоджуюся, частково ні, 3 – швидше погоджуюся, 4 – повністю погоджуюся)

Рис. Б.2. Форми співпраці роботодавців і ЗПТО щодо підготовки кадрів, %

ДОДАТОК В

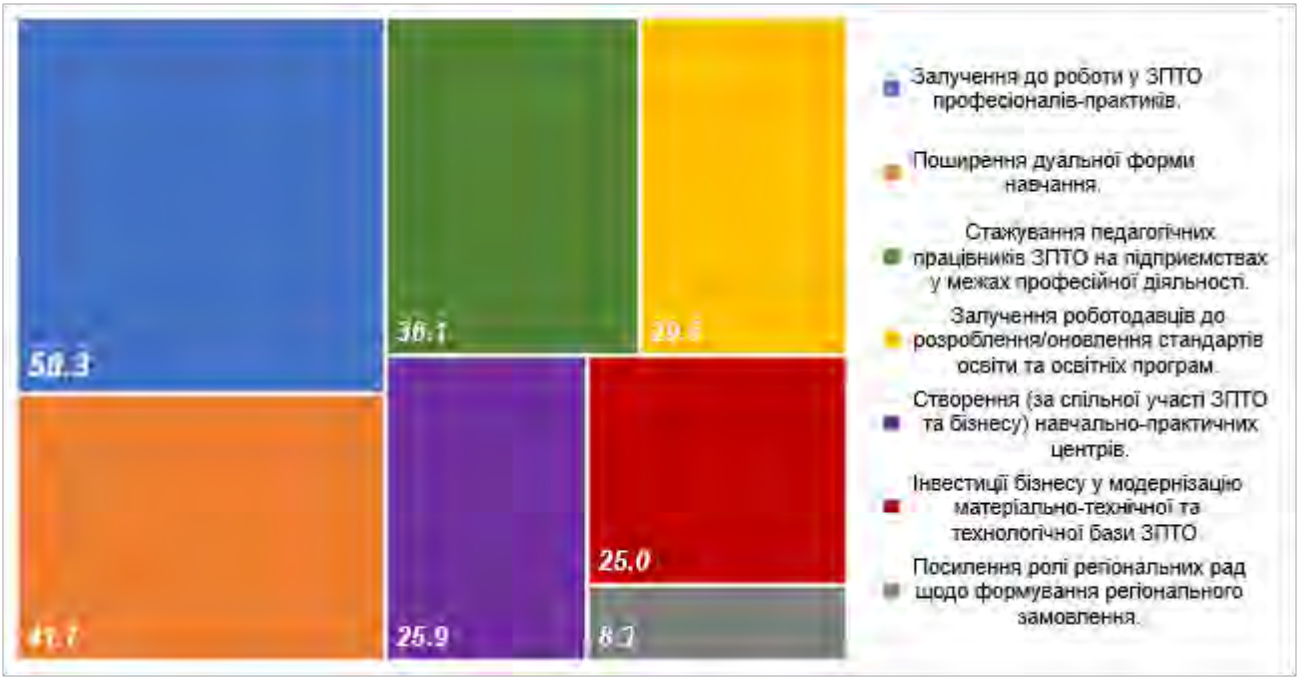

Рис. В.1. Напрями розвитку державно-приватного партнерства (співпраці) щодо розвитку і підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти, %

Рис. В.2. Основні перешкоди поширення дуальної форми освіти, %

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1

Рівень укомплектованості кадрами робітничих професій суб'єктів господарювання у Львівській області в розрізі ВЕД, %

Варіанти відповідей		Чи Ваш бізнес у повній мірі укомплектований кадрами робітничих професій?			
		Так	*Частково (залежить від обсягів виробництва, сезонної праці та ін.)*	*Ні, підприємство самостійно здійснює підготовку робітничих кадрів*	*Підприємство відчуває суттєвий дефіцит робітничих кадрів особливо у період війни*
Основні види економічної діяльності	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		16,7	16,7	**66,7**
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	50,0			**50,0**
	Переробна промисловість	13,0	**43,5**	8,7	**30,4**
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами				**100,0**
	Будівництво	23,5	**29,4**	11,8	**35,3**
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	23,1	**23,1**	23,1	**30,8**
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	25,0	**25,0**	25,0	**25,0**
	Тимчасове розміщування й організація харчування	25,0	25,0	25,0	**25,0**
	Фінансова та страхова діяльність			**100,0**	
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	50,0	50,0		
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	100,0			

Таблиця Г.2

Задоволеність суб'єктів господарювання у Львівській області рівнем підготовки фахівців-випускників ЗПТО в розрізі ВЕД, %

Варіанти відповідей		На скільки керівництво підприємства задоволене рівнем підготовки фахівців-випускників ЗПТО?			
		Фахівці володіли необхідними знаннями	*На достатньому рівні, однак проходили стажування вже безпосередньо на підприємстві*	*Середнього рівня, що вимагало створення умов для додаткового навчання на підприємстві*	*Не задоволені рівнем підготовки*
Основні	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	16,7	16,7	**66,7**	

	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів		**50,0**	**50,0**	
	Переробна промисловість	4,4	**34,8**	**39,1**	17,4
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами			**100,0**	
	Будівництво	5,9	**29,4**	**41,2**	11,8
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		**23,1**	**46,2**	
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність		**50,0**	**50,0**	
	Тимчасове розміщування й організація харчування			**50,0**	25,0
	Фінансова та страхова діяльність				
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги				
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		50,0		50,0

Таблиця Г.3

Готовність працевлаштовувати випускників ЗПТО суб'єктами господарювання у Львівській області в розрізі ВЕД, %

Варіанти відповідей		Чи Ваше підприємство має наміри і готовність активно працевлаштовувати випускників ЗПТО?				
		Так однозначно.	*Так, за умови попереднього проходження на підприємстві виробничої*	*Скоріше так, однак за умови, що випускник ЗПТО пройде донавчання на підприємстві*	*Скоріше ні, ми надаємо перевагу фахівцям з досвідом роботи.*	*Ні, однозначно*
Основні види економічної діяльності	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	**8,3**	**4,6**	**5,6**		
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів		4,6		14,3	
	Переробна промисловість	**16,7**	**27,3**	**25,0**	28,6	
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2,8				
	Будівництво	**19,4**	**18,2**	**13,9**	14,3	
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	**13,9**	**9,1**	**13,9**		50,0
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність		4,6	8,3		
	Тимчасове розміщування й організація харчування	**2,8**	**9,1**	**2,8**		
	Фінансова та страхова діяльність		4,6			
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги				28,6	
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		4,6	2,8		

Таблиця Г.4

Досвід співпраці роботодавців з ЗПТО щодо комплектації кадрів у співвідношенні задоволеності рівнем підготовки фахівців-випускників, %

Варіанти відповідей		Чи Ваше підприємство має досвід співпраці з ЗПТО щодо комплектації кадрів?		
		Є співпраця (практика з подальшим працевлаштуванням)	*Договірні відносини (формальні)*	*Не має співпраці*
На скільки керівництво підприємства задоволене рівнем підготовки фахівців-випускників ЗПТО?	Фахівці володіли необхідними знаннями для здійснення поточної роботи, були високого (достатнього) рівня підготовки	8,0	5,6	
	Фаховість була на достатньому рівні, однак, випускники проходили стажування вже безпосередньо на підприємстві	**44,0**	**44,4**	23,3
	Фахівці були середнього рівня підготовки, що вимагало від підприємства створення умов для додаткового навчання	**48,0**	16,7	**45,0**
	Ми не задоволені рівнем підготовки фахівців у ЗПТО		16,7	13,3
	Ніколи не працевлаштовували випускників ЗПТО		16,7	13,3

Таблиця Г.5

Залежність діяльності підприємства від кваліфікованих робітничих кадрів у розрізі видів економічної діяльності, %

Варіанти відповідей		Чи діяльність Вашого підприємства залежить від кваліфікованих робітничих кадрів?		
		Так	Ні	Лише частково (не має визначального впливу на бізнес).
Основний вид економічної діяльності бізнесу	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	6,82		
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	2,27		
	Переробна промисловість	25,00		8,33
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,14		
	Будівництво	17,05		16,67
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	10,23	33,33	25,00
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,27		16,67
	Тимчасове розміщування й організація харчування	3,41		8,33
	Фінансова та страхова діяльність		33,33	
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги			16,67
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1,14		8,33

Таблиця Г.6

Рівень задоволеності підготовкою фахівців-випускників ЗПТО у розрізі видів економічної діяльності, %

		На скільки керівництво підприємства задоволене рівнем підготовки фахівців-випускників ЗПТО?				
		Фахівці володіли необхідними знаннями для здійснення поточної роботи, були високого (достатнього) рівня підготовки.	Фаховість була на достатньому рівні, однак, випускники проходили стажування вже безпосередньо на підприємстві.	Фахівці були середнього рівня підготовки, що вимагало від підприємства створення умов для додаткового навчання.	Ми не задоволені рівнем підготовки фахівців у ЗПТО.	Ніколи не працевлаштовували випускників ЗПТО.
Основний вид економічної діяльності бізнесу	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	33,33	3,03	9,52		
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів		3,03	2,38		
	Переробна промисловість	33,33	24,24	21,43	36,36	
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами			2,38		
	Будівництво	33,33	15,15	16,67	18,18	9,09
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		9,09	14,29		27,27
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність		6,06	4,76		
	Тимчасове розміщування й організація харчування			4,76	9,09	9,09
	Фінансова та страхова діяльність					9,09
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги					18,18
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		3,03		9,09	

Таблиця Г.7

Вирішення проблеми дефіциту робітничих кадрів через розвиток дуальної освіти у розрізі видів економічної діяльності, %

Варіанти відповідей		Чи вбачаєте Ви, що розвиток дуальної освіти сприятиме вирішенню проблеми дефіциту робітничих кадрів?	
		Ні	Так
Основний ВЕД бізнесу	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	5,56	5,88
	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5,56	1,18
	Переробна промисловість	11,11	24,71
	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами		1,18
	Будівництво	27,78	14,12
	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	22,22	10,59
	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність		4,71
	Тимчасове розміщування й організація харчування		4,71
	Фінансова та страхова діяльність		1,18
	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	5,56	1,18
	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		2,35

Таблиця Г.8

Співвідношення питань «Чи вбачаєте Ви, що розвиток дуальної освіти сприятиме вирішенню проблеми дефіциту робітничих кадрів?» і «Які, на Вашу думку, є найбільш дієві напрями розвитку державно-приватного партнерства (співпраці) щодо розвитку і підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти?»

Варіанти відповідей		Чи вбачаєте Ви, що розвиток дуальної освіти сприятиме вирішенню проблеми дефіциту робітничих кадрів?	
		Ні	Так
Напрями розвитку державно-приватного партнерства (співпраці) щодо розвитку і підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти?	Стажування педагогічних працівників ЗПТО на підприємствах у межах професійної діяльності	22,22	40,00
	Залучення до роботи у ЗПТО професіоналів-практиків	50,00	62,35
	Інвестиції бізнесу у модернізацію матеріально-технічної та технологічної бази ЗПТО	27,78	22,35
	Залучення роботодавців до розроблення/оновлення стандартів освіти та освітніх програм	38,89	29,41
	Поширення дуальної форми навчання	5,56	51,76
	Посилення ролі регіональних рад щодо формування регіонального замовлення	16,67	7,06
	Створення (за спільної участі ЗПТО та бізнесу) навчально-практичних центрів	27,78	27,06